

Тетяна ШВЕЦЬ,
orcid.org/0000-0002-9713-7817
кандидат педагогічних наук,
заступник директора з науково-методичної роботи
Приватної школи «Афіни»
(Київ, Україна) taniteshvets@gmail.com

ФУНКЦІЇ ВЧИТЕЛЯ В КОНТЕКСТІ ТЬЮТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття присвячена визначенню функцій сучасного вчителя, який працює в парадигмі індивідуалізації та здійснює тьюторську діяльність. Автор у статті визначає зміст понять, а саме: тьютор, тьюторинг, тьюторська діяльність, тьюторський супровід, що уможлиблює обґрунтування функцій вчителя, який здійснює тьюторську діяльність. Автор доводить, що тьюторська діяльність є різновидом педагогічної діяльності. Також обґрунтовані відмінності між цими двома процесами та наголошено, що тьюторська діяльність будується на суб'єкт-суб'єктній основі, як співпраця і взаємодія обох суб'єктів діяльності, яка має назву «тьюторська», а її результат повністю залежить від сумісної праці тьютора і підопічного (учня).

У статті зазначено, що здійснення тьюторської діяльності відбувається за допомогою організованої системи дій, що підпорядковані конкретним цілям і завданням, поставлених тьютором на початку його діяльності, а також відповідно етапів здійснення тьюторської роботи. Автор визначає чотири етапи тьюторської діяльності, які пов'язані між собою та не існують окремо один від одного. Автором визначено, що для досягнення мети тьюторської діяльності, тьютор повинен розуміти свої функції, тобто конкретні завдання або обов'язки до виконання.

Автор визначає функції вчителя-тьютора, які часто зустрічаються у зарубіжній науковій літературі та, які поділені на функції тьютора в моделях виховного та академічного тьюторингу. У статті, на основі аналізу наукової літератури українських та зарубіжних дослідників, автором визначені такі функції вчителя-тьютора: діагностична, проєктувально-технологічна, інформаційно-змістовна, організаційно-діяльнісна, рефлексивна, консультативна, мотиваційна, соціально-емоційна.

Автором наведено характеристику кожної із зазначених функцій та зроблено висновок, що особливої актуальності у останні роки набула соціально-емоційна функція, що забезпечує комплексну підтримку учням, а не лише академічну.

Ключові слова: тьюторинг, тьютор, функції тьютора, тьюторська діяльність, тьюторський супровід.

Tetiana SHVETS,
orcid.org/0000-0002-9713-7817
Candidate of Pedagogical Sciences,
Deputy Director for Scientific and Methodical Work
Private School "Athens"
(Kyiv, Ukraine) taniteshvets@gmail.com

TEACHER'S FUNCTIONS IN THE CONTEXT OF TUTORING ACTIVITIES

The article is devoted to defining the functions of a modern teacher who works in the paradigm of individualization and performs tutoring activities. In the article, the author defines the meaning of the following concepts: tutor, tutoring, tutoring activity, tutoring support, which makes it possible to justify the functions of a teacher who carries out tutoring activities. The author proves that tutoring is a type of pedagogical activity. The differences between these two processes are also substantiated, and it is emphasized that the tutoring activity is built on a subject-subject basis, as a cooperation and interaction of both subjects involved in the activity, which is called "tutoring", and its result depends entirely on the cooperative work of the tutor and tutee (student).

The article states that the implementation of tutoring activities takes place with the help of an organized system of actions subordinated to specific goals and tasks set by a tutor at the beginning of their activities, as well as, accordingly, the stages of tutoring work. The author defines four stages of tutoring activity, which are interconnected and do not exist separately from each other. The author determines that in order to achieve the goal of tutoring, the tutor must understand their functions, that is, specific tasks or duties that have to be performed.

The author defines the functions of a teacher-tutor, which are often found in foreign scientific literature, and which are divided into the functions of a tutor in models of educational and academic tutoring. In the article, based on the analysis of the scientific literature of Ukrainian and foreign researchers, the author defines the following functions of the teacher-tutor: diagnostic, projective-technological, informational-content, organizational-active, reflective, consultative, motivational, social-emotional.

The author gives a description of each of these functions and concludes that the socio-emotional function, which provides comprehensive support to students, and not only academic support, has gained special relevance in recent years.

Key words: tutoring, tutor, tutor functions, tutor activity, tutor support.

Постановка проблеми. Розвиток освіти не лише у нашій країні, а й у всьому світі є одним із головних пріоритетів. Світ розвивається швидкими темпами, відбуваються глобальні зміни і системи освіти повинні пристосовуватися до політичних, соціальних та економічних змін. В умовах війни на території України багато дітей мають освітні втрати та освітні розриви. Всім дітям в умовах війни потрібна особлива підтримка. Досвід проєктів громадських організації з подолання освітніх втрат, зокрема ГО «Навчай для України», «Освіторія», ГО «EdCamp Ukraine», ГО «Освіта 360», ГО «Tech StartUp School», що фінансуються міжнародними донорами, свідчить про те, що завдяки вчителям-тьюторам, можливе не лише надолуження знань, але й здійснення соціо-емоційної підтримки учнів. Завдяки партнерським, діалогічним взаємовідносинам, діти мають можливості отримати допомогу у розкритті їх здібностей, талантів та потенціалу. Анкетування учнів, які брали участь в цих проєктах, та їх батьків, дозволило зафіксувати позитивні ефекти від тьюторської підтримки учнів основної та старшої школи, а саме: покращення емоційного стану учнів, академічні успіхи та налаштованість їх на майбутнє.

Задача вчителів-тьюторів – допомогти учням побачити та зрозуміти свої індивідуальні особливості та навчити їх використовувати в будь-якій свої діяльності. Розуміння самого себе, самоефективність та самооцінка впливають на цілі, на які орієнтуються учні, а підтримка в цьому процесі зміцнюють довіру учнів та розкриває їх потенціал як людини і члена суспільства. Зазначені тенденції вирішуються за рахунок індивідуалізації в освіті, інтерес до якої все більше зростає, адже освітяни зосереджують свою увагу на індивідуальних відмінностях та засобах підвищення ефективності навчання, що, у свою чергу, призводить до запиту на тьюторську підтримку. Також, необхідність впровадження тьюторингу як технології індивідуалізації відображена у нормативних документах, а саме: в Концепції нової української школи, Законі України «Про освіту». Відповідно, постає питання до необхідності визначення функцій вчителя-тьютора.

Аналіз досліджень. Проблема тьюторингу розглядається українськими вченими: А. Бойко і Н. Дем'яненко присвячують свої доробки у сфері тьюторингу в контексті впровадження цієї технології у закладах вищої освіти України; М. Альохін у своїй науковій праці розробив авторську модель тьюторського супроводу соціального розвитку молодших школярів; К. Осадча дослідила проблему професійної підготовки майбут-

ніх учителів до тьюторської діяльності; О. Іваніцька вивчала тьюторську модель у Німеччині, у закладах вищої освіти; М. Іващенко, Т. Койчева, В. Кухаренко – їх дослідження присвячені моделям тьюторингу у дистанційному навчанні. Фундаментальні дослідження у сфері тьюторингу містяться у працях зарубіжних дослідників: Д. Вуд (D. Wood), К. Топпінг (K. Topping), М. Брей (M. Bray), Д. Палфрейман (D. Palfreyman), В. Мор (W. G. Moore), Е. О'Брайнт (E. Q. O'Briant) – досліджують тьюторинг в закладах освіти Великої Британії, США; А. Бжежинська (A. Brzezińska), М. Будзинський (M. Budzyński), А. Сарнат-Частко (A. Sarnat-Ciastko), К. Чайка-Хелмінська (K. Czayka-Chełmińska) – автори багатьох праць, в яких описані моделі тьюторингу в школах та університетах Польщі.

Метою статті є визначення функцій вчителя в контексті тьюторської діяльності в закладах загальної середньої освіти на основі аналізу науково-методичної літератури.

Виклад основного матеріалу. Для визначення функцій вчителя-тьютора вважаємо за необхідне звернутися до таких понять, як «тьюторинг», «тьютор», «тьюторська діяльність», «тьюторський супровід». У наших попередніх дослідженнях (Швець, 2022), ми обґрунтовували ці поняття, тому лише коротко на них зупинимося. Ми дотримуємося думки, що тьюторинг це багатомірне поняття, тому у визначенні зазначаємо кілька важливих аспектів. Тьюторинг – це процес підтримки розвитку особистості з метою розкриття її потенціалу; це особливим способом організована педагогічна діяльність, що спрямована на саморозвиток та самореалізацію особистості та може бути реалізована через індивідуальну співпрацю один-один або в малих групах, передбачає суб'єкт-суб'єктні взаємовідносини.

На основі аналізу тлумачення поняття «тьютор» в українському, англійському та польському дискурсі, визначено, що тьютор це педагог або особа з вищою освітою, яка працює у навчальному закладі, має під своєю опікою кілька учнів та підтримує їх у розкритті та реалізації власного потенціалу в освітньому просторі, що об'єднує навчання та виховання особистості, а також допомагає учням у набутті ними соціально-особистісних компетентностей.

Звернення до тлумачення понять «тьютор» та «тьюторинг» призводять нас до уживання термінів «тьюторський супровід» та «тьюторська діяльність». Термін «супровід» у нормативно-правовому, науковому та практичному освітньому полі зустрічається найчастіше в контексті органі-

зації психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. У зарубіжній науковій літературі термін «тьюторський супровід» не зустрічається, використовуються поняття «тьюторська підтримка» (support), рідше - «тьюторська допомога», а також слово «скаффолдинг» (scaffolding). Щодо поняття скаффолдинг, то цей термін найкраще підходить до уживання в контексті тьюторингу, хоча й не використовується у нашому науковому просторі. У цій стратегії тьютор дає напрямок дій учню, уважно спостерігає за його поступом та здійснює підтримку у навчальній чи поза навчальній діяльності (Wood, 1976). Поступово ступінь такої підтримки зменшується, надаючи місце для самостійності учня. Стратегія скаффолдингу нагадує теорію Л. Виготського про «зону найближчого розвитку», яка допомагає нам визначити роль діяльності тьютора – допомога підопічному у зоні його найближчого розвитку, здійснення підтримки та поступовий вихід на самостійність учня. Сутність скаффолдингу полягає якраз у тимчасовій підтримці учня.

Тьюторська діяльність, на нашу думку, є різновидом педагогічної професійної діяльності, вона спеціально організована та регламентована, носить процесуальний характер, а також спрямована на досягнення суспільно важливого результату. Відмінності між поняттям педагогічної та тьюторської діяльності полягають у тому, що педагогічна діяльність безперервна, а тьюторська обмежена у просторі та часі. Поняття «тьюторська діяльність» вважаємо за необхідне розглядати як діяльність обох суб'єктів тьюторського процесу, адже тьюторинг будується на суб'єкт-суб'єктній основі, як співпраця і взаємодія обох суб'єктів діяльності, яка має назву «тьюторська», а її результат повністю залежить від сумісної праці тьютора і підопічного.

Організаційний аспект тьюторської діяльності складається з певних етапів, що мають між собою плавний перехід. Не можна сказати, що по закінченню одного, розпочинається наступний. Формування взаємовідносин (на першому етапі), поглиблення довіри відбувається постійно, що є основою всього процесу тьюторингу. Так само і пізнання учня, його потреб у розвитку, становлення самосвідомості є головним елементом на всіх етапах співпраці тьютора із підопічним. Інколи найсуттєвіші потреби в розвитку відкриваються через кілька місяців співпраці. Таким чином, усі етапи взаємопов'язані між собою та відображають логіку діяльності тьютора. Виокремлюють такі чотири етапи тьюторського процесу (Poradnik, 2018; Czekierda, 2015; Sarnat-

Ciastko, 2015) пізнання учня та створення взаємовідносин (орієнтовно-діагностичний); спільне визначення цілей, планування співпраці; реалізація плану; підбиття підсумків співпраці.

Здійснення тьюторської діяльності відбувається за допомогою організованої системи дій, що підпорядковані конкретним цілям і завданням, поставлених тьютором на початку його діяльності. Для досягнення мети тьюторської діяльності, тьютор повинен розуміти свої функції, тобто конкретні завдання або обов'язки до виконання. Під час дослідження зарубіжних моделей тьюторингу (Швець, 2022) ми визначали функції тьюторів відповідно до моделей тьюторингу. В академічному тьюторингу зазначені такі функції тьютора: діагностувальна, навчальна, проєктувальна, організаційно-комунікативна, мотиваційна, інформаційно-змістовна, моніторингова, рефлексивна, консультативна, моніторингова, фасилітаторська, модераторська, контролююча, менеджерська, моніторингова, медіативна. У виховному тьюторингу: діагностувальна, розвивальна, мотиваційна, інформаційна, моніторингова, комунікаційна, рефлексивна, мотиваційна. Також нами зазначалося, що зарубіжні науковці зазначають такі функції онлайн-тьютора: педагогічна; соціальна; організаційна; технічна.

Н. Дем'яненко основними функціями тьютора вважає: «виявлення і підтримку освітніх інтересів особистості, організацію включення тьюторанта в проєктну, ігрову, авторську діяльність в ході додаткової чи основної освіти, допомогу в реалізації освітньої ініціативи, оформленні, аналізі й презентації тьюторантом своїх освітніх досягнень; організацію індивідуальної і групової самопідготовки, проведення тьюторіалів (індивідуальних, групових), аналіз освітніх успіхів і труднощів, ефективності спроб тьюторантів, здійснюваних у різних місцях і різних видах діяльності, продуктивності переходів від пробної до результативної дії; проведення моніторингу освітньої діяльності тьюторанта і допомогу в оцінюванні результативності навчання, організацію зворотного зв'язку з іншими суб'єктами освітнього процесу (Дем'яненко, 2018: 9).

Н. Меркулова стверджує, що тьютор здійснює такі організаційну; діагностичну; консультативну і навчально-розвивальну функції (Меркулова, 2019: 145). Т. Кравцова функціями тьютора вважає: стимулювання пізнавальної активності учнів з урахуванням їх індивідуальних особливостей, допомога у визначенні індивідуальної освітньої траєкторії; здійснення наставницької, фасилітативної, консультативної функції; комунікативної суб'єкт-суб'єктної взаємодії (Кравцова, 2019: 88).

Т. Койчева наголошує на тому, що тьютору властиві як традиційні функції вчителя, так і нові, пов'язані з принципово відмінними умовами організації навчального процесу з використанням нових інформаційно-комп'ютерних технологій. Серед функцій тьютора дистанційного навчання, дослідниця називає: функцію консультанта, яка виявляється в інформуванні, порадах, в інформаційній підтримці навчання; функцію менеджера, яка реалізується в керівництві та мотивації тьюторантів, у консультаціях і комунікаціях; функцію фасилітатора, яка відтворюється в налагодженні та підтримці інформаційних зв'язків і взаємодії між учасниками системи дистанційної освіти, в урегулюванні різних проблем, розв'язанні конфліктів, адаптації тьюторантів до нової форми навчання (Койчева, 2004: 86).

К. Осадча визначає основні функції тьютора і відносить до них, окрім суто тьюторських, також трудовий функціонал. Серед тьюторських функцій дослідницею зазначено такі (Осадча, 2020: 324–325):

- розвиток внутрішньої мотивації до навчання, оволодіння навичками побудови індивідуальної освітньої програми;
- підтримка інтересу до освіти та допомога у задоволенні потреб в самоактуалізації через освітню діяльність;
- вивчення особистості за допомогою психолого-педагогічної діагностики, виявлення освітніх інтересів та труднощів тьюторанта;
- визначення цілей та задач індивідуальної освітньої програми (ІОП);
- забезпечення формування і розвитку індивідуального освітнього запиту тьюторанта;
- супровід формування та реалізацію ІОП;
- організація освітнього середовища для формування і реалізації ІОП;
- проведення спільно з тьюторантом аналізу ресурсів освітнього середовища для реалізації освітнього запиту, забезпечення раціонального використання та розширення ресурсів середовища для реалізації ІОП;
- забезпечення методичного супроводу формування і реалізації ІОП, розробка й адаптація методичного інструментарію та дидактичних засобів;
- ведення робочої тьюторської документації;
- надання допомоги тьюторанту у вигляді порад, рекомендацій щодо досягнення власних освітніх цілей;
- співпраця з суб'єктами і зацікавленими сторонами для створення умов, що сприяють реалізації індивідуальної освітньої програми;
- організація аналізу, оцінки та корекції процесу реалізації ІОП;

– дослідження ефективності тьюторської діяльності.

На нашу думку, зазначені автором функції тьютора, по-перше, значно звужені виключно до супроводу індивідуальної освітньої програми, по-друге, не враховують етапи роботи тьютора і по-третє, не співвідносяться із зазначеними нею же компетентностями тьютора. Ми ж вважаємо, що визначення тьюторських функцій і компетентностей взаємопов'язані між собою.

Проведений аналіз К. Осадчею українських та зарубіжних джерел, призвів до виділення нею функціональних обов'язків тьютора: у сфері середньої освіти, у сфері дистанційного навчання, у системі додаткових освітніх послуг. Однак, не вважаємо за доцільне розглядати окремо тьюторський функціонал у сфері середньої освіти та окремо у сфері дистанційного навчання. Сьогодні у системі середньої освіти тьютори виконують свої обов'язки в оффлайн навчанні, у змішаному та дистанційному навчанні тощо. Крім того, сучасна парадигма освіти вимагає від кожного педагогічного працівника досконале володіння цифровими інструментами для здійснення своїх функціональних обов'язків.

С. Толочко (Толочко, 2019: 340), на відміну від К. Осадчей, під час визначення функцій тьютора, більше акцентує увагу на підтримуючій ролі, що імпонує нам. Так, серед функцій тьютора автор називає такі:

- допомога тьюторанту у фіксації власних пізнавальних інтересів, визначити переваги;
- створення середовища вибору;
- сприяння тьюторантам у прийнятті рішень, допомагаючи у виборі потрібної інформації, досягненні цілей;
- спостереження за успіхами тьюторантів, їхньою діяльністю і якістю роботи, допомога у вирішенні ускладнень;
- надання порад з питань навчання і пояснення критеріїв успішності;
- підтримка мотивації до навчання.

Також, вчена додає ще рефлексію та саморефлексію діяльності і практику супервізії тьюторів.

Проведений аналіз доробок українських дослідників (Альошін, 2021; Койчева, 2004; Осадча, 2020; Осипова, 2016; Толочко, 2019), дає нам підстави визначити тьюторські функції, що повторюються в тих чи інших інтерпретаціях, а саме: діагностична, проєктна, реалізаційна, аналітична, організаторська, інформаційна, комунікативна, розвивальна, мотиваційна, цілепокладання, планування, рефлексії, контролю, методична, управлінська, соціально-особистісна допомога у складних життєвих обставинах.

Виходячи з мети нашого дослідження, на основі вивчення українського та зарубіжного досвіду, власного досвіду впровадження тьюторингу у системі змішаного навчання тощо (Даниленко, 2020), враховуючи етапи тьюторської діяльності, визначаємо такі тьюторські функції: діагностична, проєктувально-технологічна, інформаційно-змістовна, організаційно-діяльнісна, рефлексивна, консультативна, мотиваційна, соціально-емоційна (табл. 1).

Остання функція учителя-тьютора набула особливої важливості в останні роки. В умовах пандемії та, особливо, воєнних дій на території України, коли багато учнів зазнали освітніх втрат та потребують не лише заходів із надолуження академічних прогалин, а також і соціо-емоційної підтримки. Освітні втрати – різні у всіх дітей, а тому вчителям треба буде для кожного учня вибудувувати індивідуальні траєкторії надолуження освітніх втрат. Однак,

Таблиця 1

Зміст функцій учителя в контексті тьюторської діяльності

№	Функція	Характеристика
1	Діагностична	В основі діагностичної функції лежить особистісно-орієнтований підхід, що включає у себе діагностування динаміки розвитку в учнів соціально-особистісних компетентностей з позиції набутих знань, вмінь та навичок, рівня мотивації, а також динаміку мінливих у тьюторському процесі цілей і потреб для уточнення проєкту кожної освітньої події. На завершальній стадії тьютор діагностує стан учня з точки зору повноти розвитку соціально-особистісних компетентностей, цілісності освоєння видів діяльності, з метою коригування. Роль тьютора тут полягає в організації діяльності учнів по самодіагностиці, в ході якої вони самі здійснюють оцінювання отриманих навичок.
2	Проєктувально-технологічна	Включає у себе діяльність з цілепокладання і розробки плану реалізації цілей, задач, тобто поетапного процесу діяльності, розгорнутого у часі. Проєктувальна функція тьютора – це синтез технологічного та ситуаційного проєктування, що дозволяє забезпечувати урахування потреб учня. При цьому партнером в ситуації проєктування виступає сам учень. Технологічна компонента включає у себе використання тьюторських технологій, підбір методик, засобів і форм діяльності.
3	Інформаційно-змістовна	Реалізуючи цю функцію, тьютор є джерелом інформації, який має експертні знання в певній області знань та практики. В задачі тьютора входить допомогти учню в трансфері отриманих теоретичних знань та практичних навичок у реальну діяльність.
4	Організаційно-діяльнісна	Розвиток учнів відбувається в процесі спільної діяльності тьютора та учня, а також учнів один з одним. Організуючи простір індивідуальної та групової діяльності, тьютор вводить норми взаємодії, надає та отримує зворотний зв'язок. Задачами тьютора на цьому етапі є вибудовування взаємодії з тьюторантами на основі діалогу та дискусії, забезпечення інтенсивності інтеракцій, що стимулює «відкриту» комунікацію та включення кожного учня, відпрацювання особистісного відношення до власного розвитку.
5	Рефлексивна	В задачу тьютора входить організація рефлексивної діяльності на кожному з етапів тьюторського процесу, з метою допомоги учню усвідомити результати своєї різноманітної діяльності, співвідносити їх з цілями, а також усвідомити способи діяльності, завдяки яким були отримані дані результати.
6	Консультативна	Задача тьютора – допомога учню максимально ефективно керувати власним розвитком, сприяти його самовизначенню та формуванню індивідуального шляху розвитку, що найбільш повно відповідає його потребам, здібностям, переважаючим стилям навчання та мислення, ресурсам та обмеженням.
7	Мотиваційна	В задачі тьютора входить виявлення мотивів та потреб учнів, залучення їх у процес цілепокладання, позитивне підкріплення, формування та підтримка мотивації через допомогу в усвідомленні особистісно значущих досягнень протягом всього процесу навчання на основі формування адекватної самооцінки.
8	Соціально-емоційна	Полягає у сприянні соціального та емоційного благополуччя учнів через цілісний підхід, який виходить за академічні межі і спрямований на емоційний, соціальний, особистісний, когнітивний розвиток кожного учня, а також на формування позитивного освітнього середовища. Ця функція також спрямована на підтримку розвитку власної гідності учнів, навичок регулювання емоцій і соціальних навичок, що сприяє розвитку в них самомотивації та незалежності.

окрім академічної складової, учні потребують комплексної підтримки. Тому, тьютори можуть реалізовувати професійну взаємодію та способи емоційного реагування на стрес, застосовувати технології професійного та емоційного відновлення учасників освітнього процесу за допомогою методів побудови безпечного освітнього простору, навчання практикам самопомогі та саморозвитку.

Висновки. Таким чином, тьюторинг у закладах загальної середньої освіти – це непростий, але надзвичайно важливий процес, що вимагає від вчителя-тьютора не лише професійних знань і навичок. Функції вчителя-тьютора включають у себе багато аспектів, спрямованих на підтримку, розвиток та навчання учнів, що робить тьюторинг вагомою складовою сучасного освітнього процесу, що ґрунтується на засадах індивідуалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Альохін М.М. Тьюторський супровід соціального розвитку молодших школярів у приватних закладах освіти України : дис... канд. пед. наук : 231 / Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України. Київ, 2021, с. 313.
2. Даниленко Л. І., Швець Т. Е., Балакшина О. М. Інноваційна модель управління закладом загальної середньої освіти на засадах змішаного навчання та тьюторингу : результати експерименту. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5 : Педагогічні науки : реалії та перспективи : зб. наук. праць*. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. Вип. 75. С. 62–67.
3. Дем'яненко, Н. М. Тьюторство як професія та інструмент індивідуального супроводу в освіті. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Історико-педагогічні студії* : зб. наук. пр. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. Вип. 11–12. С. 5–11.
4. Койчева Т. І. Підготовка майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей як тьюторів для системи дистанційної освіти : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2004. 20 с.
5. Кравцова Т. О. Тьюторська компетентність як складова професійної компетентності майбутнього викладача закладів вищої освіти. *Наукові записки. Серія «Педагогічні науки»*. 2019. Вип. 182. С. 86–90.
6. Меркулова Н. В., Шевченко Ю. В., Специфіка тьюторського супроводу в умовах закладу загальної середньої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 62, Т. 1. С. 143–146.
7. Осадча К.П. Теоретичні та методологічні засади професійної підготовки майбутніх учителів до тьюторської діяльності : дис... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького. Мелітополь, 2020. 705 с.
8. Осипова Т. Ю. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до педагогічного наставництва : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Південноукр. нац. педаг. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2016. 501 с.
9. Толочко С. В. Теоретичні й методичні засади формування науково-методичної компетентності викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2019. 574 с.
10. Швець, Т. Е. (2022). Аналіз понять «тьютор» і «тьюторинг» у вітчизняному та зарубіжному освітньо-науковому просторі. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*, (2), С. 56–65.
11. Швець, Т. Е. Сучасні моделі тьюторингу у системі середньої освіти країн Європи та США. *Science and Education*, № 3, 2022, С. 41–47.
12. Poradnik tutora szkolnego (2018) (red. Piotr Nita) URL: <http://www.tutoringszkolny.pl/> (дата звернення: 21.01.2022).
13. Czekierda P., Fingas B., Szała M. Tutoring. Teoria, praktyka, studia przypadkow. Warszawa : Wolters Kluwer S.A., 2015. S. 335.
14. Sarnat-Ciastko A. Tutoring w polskiej szkole. Warszawa. Wydawca : DIFIN, 2015. 244 s.
15. Wood D., Bruner J., Ross G. The role of tutoring in problem solving. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*. 1976, Vol. 17. p. 89–100.

REFERENCES

1. Alokhin M.M. (2021) Tiutorskyi suprovod sotsialnoho rozvytku molodshykh shkoliariv u pryvatnykh zakladakh osvity Ukrainy [Tutor support for the social development of younger schoolchildren in private educational institutions of Ukraine] : dys...kand. ped. nauk : 231 / Instytut problem vykhovannia Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy Kyiv, s. 313. [in Ukrainian].
2. Danylenko L. I., Shvets T. E., Balakshyna O. M. (2020) Innovatsiina model upravlinnia zakladom zahalnoi serednoi osvity na zasadakh zmishanoho navchannia ta tiutorynhu : rezultaty eksperymentu [An innovative model of general secondary education institution management based on blended learning and tutoring: the results of the experiment]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 5 : Pedahohichni nauky : realii ta perspektyvy* : zb. nauk. prats. Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. Vyp. 75. S. 62–67. [in Ukrainian].
3. Demianenko, N. M. (2018) Tiutorstvo yak profesiia ta instrument indyvidualnoho suprovodu v osviti [Tutoring as a profession and a tool of individual support in education]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Istoryko-pedahohichni studii* : zb. nauk. pr. Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. Vyp. 11–12. S. 5–11. [in Ukrainian]
4. Koicheva T. I. (2004) Pidhotovka maibutnykh uchyteliv humanitarnykh spetsialnostei yak tiutoriv dlia systemy dystantsiinoi osvity [Tutoring competence as a component of the professional competence of the future teacher of higher

education institutions]: avtoref. dys. na zdobuttia stupenia kand. ped. nauk : 13.00.04 / Pivdenoukr. derzh. ped. un-t im. K. D. Ushynskoho. Odesa. 20 s. [in Ukrainian].

5. Kravtsova T. O. (2019) Tiutorska kompetentnist yak skladova profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vykladacha zakladiv vyshchoi osvity [Tutoring competence as a component of the professional competence of the future teacher of higher education institutions]. *Naukovi zapysky. Seriya «Pedahohichni nauky»*. Vyp. 182. S. 86–90. [in Ukrainian].

6. Merkulova N. V., Shevchenko Yu. V., (2019) Spetsyfika tiutorskoho suprovodu v umovakh zakladu zahalnoi serednoi osvity [The specifics of tutor support in the conditions of a general secondary education institution]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. № 62, T. 1. S. 143–146. [in Ukrainian].

7. Osadcha K.P. (2020) Teoretychni ta metodolohichni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv do tiutorskoi diialnosti [Theoretical and methodological ambush of professional training prospective teachers to tutoring activities: abstract of the thesis. dis ... Dr. ped. Sciences] : dys... d-ra ped. nauk : 13.00.04 / Melitopolskyi derzhavnyi pedahohichniy universytet imeni Bohdana Khmelnytskoho. Melitopol, 705 s. [in Ukrainian].

8. Osypova T. Yu. (2016) Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maibutnikh uchyteliv do pedahohichnoho nastavnytstva [Theoretical and methodological principles of training future teachers for pedagogical mentoring]: dys. ... doktora ped. nauk : 13.00.04 / Pivdenoukr. nats. pedah. un-t im. K. D. Ushynskoho. Odesa. 501 s. [in Ukrainian].

9. Tolochko S. V. (2019) Teoretychni y metodychni zasady formuvannia naukovy-metodychnoi kompetentnosti vykladachiv u systemi pislidiplomnoi pedahohichnoi osvity [Theoretical and methodical principles of formation of scientific methodological competence of teachers in the postgraduate system Pedagogical Education: Diss... Dr. Ped. of science] : dys... d-ra ped. nauk : 13.00.04 / Natsionalnyi pedahohichniy universytet im. M. P. Drahomanova. Kyiv. 574 s. [in Ukrainian]

10. Shvets, T. E. (2022). Analiz poniat «tiutor» i «tiutorynh» u vitchyznianomu ta zarubizhnomu osvitno-naukovomu prostori [Analysis of the concepts of "tutor" and "tutoring" in the domestic and foreign educational space]. *Akademichni studii. Seriya «Pedahohika»*, (2), S. 56–65. [in Ukrainian].

11. Shvets, T. E. (2022) Suchasni modeli tiutorynhu u systemi serednoi osvity krain Yevropy ta SShA [Modern models of tutoring in the system of secondary education in Europe and the USA]. *Science and Education*. № 3. S. 41–47. [in Ukrainian].

12. Poradnik tutora szkolnego (2018) [School tutor's guide] (red. Piotr Nita) URL: <http://www.tutoringszkolny.pl> (data zvernennia: 21.02.2022) [in Polish].

13. Czekierda P., Fingas B., Szała M. (2015) Tutoring. Teoria, praktyka, studia przypadkow [Tutoring. Theory, practice, case studies]. Warszawa : Wolters Kluwer S.A. S. 335 [in Polish].

14. Sarnat-Ciastko A. (2015) Tutoring w polskiej szkole [Tutoring in a Polish school]. Warszawa. Wydawca : DIFIN. 244 s. [in Polish].

15. Wood D., Bruner J., Ross G. The role of tutoring in problem solving. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*. 1976, Vol. 17. p. 89–100.